

MOOCs – sett fra Kina!

Innledning

Diskusjonen om massive open online courses (MOOCs) ser annerledes ut fra Den himmelske freds plass enn fra Fridtjov Nansens plass. Også i Norge ser vi på fenomenet som både mulighet og utfordring, men de store endringene tror vel ingen at det blir for norske utdanningsinstitusjoner og studenter med det første. Annerledes er det der utdanning er et knapphetsgode og kompetansebehovene er store. Kravene til kvalitet flagges høyt av alle, og løsningen avtegner seg som en kombinasjon av internasjonale kvalitetssikringsordninger av ulik type og nasjonal kvalitetssikring i samsvar med de enkelte lands muligheter og behov.

Artikkelen er inspirert av inntrykk fra verdenskonferansen til organisasjonen ICDE som ble holdt i Tianjin, Kina, i oktober 2013.

ICDEs 25 verdenskonferanse: tema MOOCs

Den 25. verdenskonferansen til den 75 år gamle organisasjonen ICDE, International Council for Open and Distance Education¹, samlet nærmere 1000 deltakere fra alle kontinenter, men ble dominert av foredragsholdere og tilhørere fra utviklingsland i Asia og Afrika. Temaet for konferansen var «New Strategies for Global Open, Flexible, and Distance learning». I forhold til vår hjemlige debatt om nyere utvikling innen «fjernundervisning» og i hvilken grad MOOCs vil få noen vesentlig betydning innen norsk høyere utdanning, viste innlegg etter innlegg at de muligheter den teknologiske utviklingen gir for nettbaserte undervisningsopplegg øker tilgjengeligheten til utdanning for hittil underprivilegerte grupper. For mange fattige nasjoner med en stor, ung befolkning gir derfor nettbaserte undervisningsressurser håp om å kunne dekke den enkeltes behov for livslang læring og samfunnets behov for kompetanse til en langt lavere kostnad enn hittil. Slik sett representerer den digitale revolusjonen en demokratisering av utdanning som stiller det vi hittil har kalt masseutdanning i skyggen. Selv land med svak eller negativ økonomisk utvikling og liten tilgang til digitalt utstyr og nødvendig bredbåndskapasitet hadde forventninger om at utviklingen av stadige flere Open Educational Resources (OER) og Massive Open Online Courses (MOOCs) ville åpne muligheter for individer og grupper som tidligere ikke har hatt tilgang til den utdanningen de ønsker.

Tilgjengelighet til utdanning og livslang læring har nettopp vært målet for ICDE fra starten da korrespondansekurs var eneste alternativ og senere da teknologien tillot utdanning via radio og TV, og målet er fremdeles det samme i dag da digitale media er dominerende. I samarbeid med UNESCO har ICDE initiert temaet «anyone has the right to receive education» og arbeider for å fremme varianter av åpen og fleksibel læring og internasjonalt samarbeid om slike utdanningsformer.

Konferansen ble holdt i Tianjin, en by med ti millioner innbyggere ved kysten to timer øst for Beijing med normale tog, 30 minutter med bullet train. Byen er et finanssenter og regionen en betydningsfull drivkraft i Kinas økonomi med avansert industriell produksjon og et innovativt næringsliv. Til tross for den økonomiske veksten er det fremdeles ikke mer enn ca. 7 % av

¹ ICDE er en internasjonal organisasjon for institusjoner som driver med fjernundervisning, nå gjerne kalt fleksibel læring eller IKT-basert læring.

ungdomskullene som får høyere utdanning i Kina. Tianjin Open University som var vert for konferansen, har eksistert i 55 år og er en av de mest betydningsfulle leverandører av Open og Distance Learning (ODL) i den asiatiske regionen. Open University of China ble etablert for bare ett år siden. I Kina er det 3,7 mill. fjernundervisningsstudenter. Det satses strategisk på utbygging av bredbånd og bedring av tilgangen til nødvendig teknologi for å øke antallet, særlig i fjerntliggende områder hvor utdanningsnivået er særlig lavt.

En ny fase i masseutdanningen

Selv om Europa og særlig USA har vært de største og første til å tilby MOOCs og OER, gripes de nye mulighetene for masseutdanning raskt av mange utviklingsland, både ved at de bruker tilgjengelige undervisningsressurser på nett og ved at landets egne utdanningsinstitusjoner utvikler egne MOOC-varianter. MOOCs oppfattes i liten grad i seg selv som løsningen. De aller fleste ser for seg at nettbaserte undervisningsressurser først og fremst integreres med klasseromsundervisning eller inngår i organisert/frivillig gruppelæring. Potensialet for masseutdanning øker stadig med utvikling av ny programvare og ved at utdanningstilbud tilrettelegges for lettere tilgjengelig teknologi. Programmer er utviklet for automatisk tilrettelegging av undervisning, veiledning og tilbakemelding ved at den enkelte students studieadferd og – prestasjoner registreres og analyseres digitalt (learning analytics). Fremveksten av undervisningstilbud for mobiltelefon har åpnet tilgang til utdanning for nye grupper og er særlig populært i mange områder i Afrika og Asia med dyrt og dårlig bredbånd og liten tilgang til datamaskiner.

Leverandører av rent nettbaserte tilbud stilles overfor nye pedagogiske utfordringer, det samme gjelder institusjoner og lærere som satser på en kombinasjon av nettbasert og tradisjonell undervisning (blended learning). Åpne tilbud utviklet for global bruk kan tilpasses lokale og regionale behov for kompetanse. Kompetanse- og utviklingsbehovet for lærere og undervisningsorganisasjoner har blitt oppfanget av ulike aktører. Sloan Consortium er en organisasjon som tilbyr nettbaserte kurs for lærere og fagmiljøer som vil kvalifisere seg for utfordringene: «The Sloan Consortium Institutional Membership provides faculty development, training and consulting services for colleges and universities to prepare them to deliver top quality online programs». I vår hjemlige andedam tilbyr for eksempel HiOA et nytt masterstudium i IKT-støttet læring², som bl.a. skal kvalifisere «for arbeid med IKT-støttet læring i offentlig og privat virksomhet og for undervisning i IKT-fag i videregående skole».

Organisasjonen ICDE utstrålte i konferansen en fornyet *selvtillit*. Teknologit utviklingen har ført fjernundervisning som leveringsform fra en bortgjemt posisjon som utdanning av marginale grupper og inn i en virkelighet der «distance learning» er den utdanningsformen som sitter med kunnskapen om både adekvate teknologivalg og pedagogiske metoder som er best i samsvar med den teknologiske utviklingen. Fjernundervisningsorganisasjonene sitter også med mye velprøvd kunnskap om behov og metoder for kvalitetssikring av fleksibel læring.

² <http://www.hioa.no/Studier/LU/Master/ikt-stottet-laring>

Kvaliteten i tilbudene

I mange av innleggene var det sterkt fokus på kvaliteten i ODL. Den første keynote speakeren, professor Asha Kanwar, president og CEO i The Commonwealth of Learning, spurte om de store investeringer mange stater har gjort i etableringen av åpen og nettbasert distanseundervisning de siste 10 år har gitt bedre kvalitet på læringsutbyttet, eller om det er mer tilfeldig hvorvidt kvalitet preger den økte produksjonen. Hun så en trend mot at regionale og internasjonale kvalitetssikringsregimer kommer i tillegg til den etablerte nasjonale kvalitetssikringen. Fokuset er på utbytte både for studenter og institusjoner, og ulike målingsmetoder utvikles. Og hun spurte hvilke dimensjoner som er knyttet til kvalitetssikring av OER og MOOCs. I tråd med det økende fokuset på teknologiske muligheter til å skreddersy studieløp til den enkelte lærendes behov, spurte hun hvordan studenten og andre interessenter (stakeholders) som arbeidslivet kan spille en rolle i å definere og muliggjøre kvalitet. Videre hvordan teknologien kan hjelpe oss til å oppnå kvalitetskulturer ved å oppmuntre til og muliggjøre involvering fra interessenters side. UNESCO er opptatt av de nye mulighetene til å sikre alles rett til utdanning - demokratiseringen av retten til kunnskap - i sammenheng med de behov for kunnskap som er nødvendig for at verdens folk skal kunne innse og bekjempe miljøødeleggelser og sikre fred og en bærekraftig utvikling. Dr. Hans d'Orville, UNESCO, viste til UNESCOs pågående arbeid med universell kvalitetssikring av ICT-basert utdanning, der målet er å definere normer for «online rights, openness, access og participation».

Alt i alt, store og viktige spørsmål ble tatt opp. Uløste spørsmål som problemer med uttelling i credits for online utdanning og mangelen på rett til sertifikater og vitnemål etter gjennomført kurs, ble diskutert. Utviklingen går imidlertid med ekspresstakt, og det ventes at slike problemer vil finne en løsning. Internasjonalisering av utdanning har fått nye dimensjoner. Åpne ressurser er kommet for å bli, og spørsmålet er hvordan de tas i bruk, kvalitetssikres og godkjennes, i det enkelte land og i verdenssamfunnet.

Relatert kvalitetsarbeid i Norge

I Norge har MOOCenes framvekst utløst aktivitet både i institusjonene og på nasjonalt nivå. Både Kunnskapsdepartementet og NOKUT har satt ned utvalg som skal studere og planlegge for en endret situasjon for høyere utdanning.

Norgesuniversitetets ekspertgruppe for kvalitet i fleksibel utdanning har allerede i snart tre år studert kvalitetsutfordringene i/ved fleksibel utdanning, og har i den tiden både ved å arrangere konferanser for et større publikum og ved å utarbeide to rapporter (Fossland m. fl. 2013, Nordkvelle m. fl. 2013) vært opptatt av å utvikle og spre kunnskap om kvalitet i fleksible utdanningsformer. Gruppas mandat var også å utvikle kriterier for fleksible utdanningstilbud. Dette arbeidet vil bli fullført våren 2014. Flere norske og utenlandske undersøkelser av fleksible utdanningstilbud, også undersøkelser i NOKUTs regi (Børsheim 2012), har vist at disse har ekstra behov for kvalitetssikring sammenliknet med tradisjonell utdanning på campus, men nettbaserte tilbud trenger andre kvalitetssikringstiltak enn for eksempel samlingsbaserte utdanninger. Utdanningsinstitusjonen som har ansvaret for utdanningstilbudet, må derfor analysere behovene for kvalitetssikring i løpet av planleggingsfasen. Det utvikles derfor kvalitetskriterier rettet mot institusjonenes arbeid med utvikling og iverksetting av fleksibel utdanning. Institusjonen må selv ut fra en analyse av det enkelte tilbud avgjøre hvilke kriterier som er aktuelle. I en nettbasert versjon vil kriteriesettet gi muligheter for interaktivitet for

ulike grupper, for utviklerne til bruk i utviklingsfasen, for utdanningsansvarlige til bruk i gjennomføringsfasen og for institusjonens ledelse til informasjons-, kontroll- og rapportformål. Det som hentes ut på institusjonsnivået er også tenkt å kunne dekke NOKUTs behov for dokumentasjon av kvaliteten i fleksible utdanninger.

Ekspertgruppas mål er at både institusjonenes egenutviklede nettbaserte kurs og bruk av åpne undervisningsressurser på nettet (OER) som elementer i egne utdanninger skal kunne kvalitetssikres gjennom dette systemet. Når det gjelder det åpne tilbudet av online utdanning er situasjonen en annen. Overnasjonale kvalitetssikringsorganer og -tiltak er på trappene, og spørsmålet om godkjenning over landegrensene tvinger seg fram. Flere av Courseras mange online kurs er allerede akkreditert i USA. Det ligger i kortene at kvalitetssikring og godkjenning av åpen online utdanning vil bli en sak for internasjonale organer, regionale så vel som globale, for eksempel gjennom ENQA og UNESCO.

Artikkelen er skrevet av Astrid Børshheim

Referanser

ICDE 2013. Pressemelding fra verdenskonferansen:

http://www.icde.org/Media+Release%3A+ICDE+World+Conference+on+Open+and+Distance+Learning%2C+Tianjin%2C+China.b7C_wRfU0v.ips.

D'Orville, Hans 2013. *The emerging Culture of Distance and open Learning: Education in the Global context*. Keynote ICDE konferanse 2013

Fossland Trine, Ramberg Kirsti Rye og Gjerdrum Eva (red) 2013. *Ulike forståelser av kvalitet i norsk, fleksibel høyere utdanning - eksempler fra teknologi og læring på og utenfor campus*. Norgesuniversitetet 2013

Nordkvelle Yngve, Fossland Trine og Netteland Grete (red) 2013. *"Kvalitet i fleksibel høyere utdanning - nordiske perspektiver"*. Akademika Forlag

Børshheim, Astrid 2011. *Kvalitetsutfordringer i fleksibel profesjonsutdanning*. NOKUT